

Opis źródła:

Kodeks Hammurabiego - kodeks praw spisany i wcielony w życie przez króla Babilonii, Hammurabiego. Odnaleziony w 1902 roku na terenie dzisiejszego Iranu, jest najlepiej zachowanym zbiorem praw ze świata starożytnego Bliskiego Wschodu., kolebki cywilizacji. Miał on za zadanie zebrać i zunifikować oraz usystematyzować wszelkie prawa z różnych dziedzin. Niżej prezentowany tekst źródłowy jest fragmentem *Kodeksu*, który w kilku punktach przedstawia jaka kara należy się za konkretne wykroczenie lub przestępstwo.

Miejsce i data wydania:

W przekładzie Marka Stępnia wydana drukiem w Warszawie w 1996 roku.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Oryginał spisany w latach 1755-1750 p.n.e. Znana wersja została wyryta na bazaltowej steli, która znajduje się w Luwrze w Paryżu.

Tekst źródła (fragment):

195. Jeśli syn ojca swego uderzył, rękę utną mu.
196. Jeśli obywatel oko obywatelowi wybił, oko wybiją mu;
197. Jeżeli kość obywatela złamał, kość mu złamię.
198. Jeśli oko muśkenowi wybił lub kość muśkena złamał, 1 minę srebra zapłaci.
199. Jeśli oko niewolnika obywatela wybił lub kość niewolnika obywatela złamał, połowę ceny jego zapłaci.
200. Jeśli obywatel ząb obywatelowi równemu sobie wybił, ząb wybiją mu;
201. jeżeli ząb muśkena wybił 1/3 miny srebra zapłaci.
202. Jeśli obywatel (w) policzek obywatela godniejszego niż on uderzył, na Zgromadzeniu 60 razy bykowcem zostanie uderzony.
203. Jeśli obywatel (w) policzek obywatela takiego jak on uderzył, 1 minę srebra zapłaci; 204. Jeśli muśkenum (w) policzek muśkena uderzył, 10 szekli srebra zapłaci.

Słowniczek pojęć:

Muśkenum - inaczej Muszkenum; klasa pośrednia w państwie Hammurabiego. Wyższa niż niewolnicy, jednak niższa niż pełnoprawni obywatele. Więcej:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Muszkenum>

Hammurabi - najsłynniejszy król Babilonu. W czasie jego panowania Babilonia zajmowała największą powierzchnię i była najpotężniejszym wówczas państwem na Bliskim Wschodzie.

Więcej: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Hammurabi>

Bykowiec - bicz wykonany z rzemienia

Babilonia - starożytne państwo w Mezopotamii, na terenie dzisiejszego Iraku. Więcej:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Babilonia>

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej:

1. Jakie było prawo Starożytnego Babilonu? Czy było łagodne? Na jakiej głównej zasadzie się opierało?
2. Czy znasz jakieś inne, starożytne zestawy praw, które znane są do dzisiaj? Jeśli tak, wymień je i z jakiego państwa pochodzą.
3. W którym miejscu założono pierwszą cywilizację na Bliskim Wschodzie? Dlaczego wybrano tamto miejsce? Jakie były tam warunki geograficzne i naturalne? W jakich miejscach, najczęściej, rozwijały się cywilizacje?
4. Czy według Kodeksu Hammurabiego wszyscy obywatele byli traktowani tak samo? Czy wszyscy, w świetle prawa, byli równi? Odpowiadając na pytanie posłuż się konkretnym fragmentem tekstu źródłowego.

Pytania do uczniów szkoły podstawowej:

1. Gdzie znajdowała się starożytna Mezopotamia?
2. Jakie było główne miasto Mezopotamii?
3. Jak nazywały się rzeki, pomiędzy którymi leżała Mezopotamia?

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania należy pamiętać, że Babilonia była jednym z pierwszych, starożytnych państw, stąd też, choć organizacja państwa była zupełnie inna niż to, co znamy obecnie, Babilończycy wytworzyli zbiór praw, którymi kierować się mieli wszyscy mieszkańcy. Miało to zapobiegać chaosowi, jak również dokonywaniu, na przykład, samosądów. Każdy obywatel wiedział doskonale, za co przysługiwała kara i jak wysoka miała być.

Pierwsze, starożytne cywilizacje, zazwyczaj powstawały w konkretnych miejscach. Zastanów się, jaki zasób był najważniejszy? Czego ludzie potrzebowali przede wszystkim, aby móc żyć w jakimś konkretnym miejscu?

Warto również pamiętać, że starożytne cywilizacje opierały się na systemie podziałów klasowych lub, inaczej, na systemie kast.

Najważniejsze cezury:

1894 rok p.n.e. - powstanie Królestwa Babilonii

1792 - 1750 rok p.n.e. - panowanie Hammurabiego

1755 - 1750 rok p.n.e. - spisanie i wprowadzenie Kodeksu

Literatura pomocnicza:

Wolski J., *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 1979.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk